

Príručka pre zdravotne znevýhodnené osoby - Slovensko

Úvod

Osoby so zdravotným postihnutím môžu v justičnom systéme čeliť ďalším prekážkam. Môže sa to stať rôznymi spôsobmi, napríklad ak:

- sú obeťami

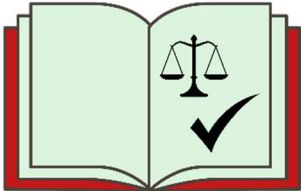
- svedkami

- obvinený zo spáchania trestného činu

The UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) says all countries must help people with disabilities get justice. This means they must remove barriers and make sure everyone is treated fairly.

V Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím (CRPD) sa uvádza, že všetky krajiny musia pomôcť osobám so zdravotným znevýhodnením dosiahnuť spravodlivosť. To znamená, že musia odstrániť prekážky a zabezpečiť, aby sa s každým zaobchádzalo spravodlivo.

Táto príručka je určená najmä pre sudcov, advokátov, policajtov a iných odborníkov v oblasti práva. Je však užitočná aj pre ľudí so zdravotným postihnutím, ich rodiny a všetkých, ktorí sa zúčastňujú na právnych prípadoch.

Prístup k spravodlivosti na Slovensku

Slovensko sa zaviazalo dodržiavať CRPD tým, že prijme zákony na ochranu práv osôb so zdravotným znevýhodnením. Slovensko však nerobí dosť pre pomoc ľuďom s mentálnym a psychosociálnym postihnutím v právnych prípadoch. Zákony nezabezpečujú, aby sa s týmito ľuďmi zaobchádzalo na súde rovnako ako s ostatnými ľuďmi.

Zákon napríklad stanovuje, že polícia musí pred výsluchom informovať osobu o tom, z čoho je obvinená, a o jej právach. V zákone sa však neuvádza, že polícia to musí vysvetliť spôsobom, ktorému osoba rozumie.

Neexistujú ani jasné pravidlá, ako pomôcť ľuďom so zdravotným znevýhodnením pochopiť, čo sa deje na súde.

Neexistujú informácie o tom, koľko ľudí so zdravotným znevýhodnením na Slovensku čelí právnym problémom. Zhromažďovanie týchto informácií by pomohlo nájsť spôsoby, ako odstrániť prekážky a poskytnúť lepšiu podporu ľuďom so zdravotným znevýhodnením.

Práva obžalovaných so zdravotným znevýhodnením

Právna spôsobilosť

So všetkými ľuďmi so zdravotným znevýhodnením by sa malo v očiach zákona zaobchádzať rovnako. Mali by mať možnosť zúčastňovať sa na všetkých častiach právneho prípadu.

Ak bolo osobe oznámené, že nemôže robiť právne úkony, mala by mať právo požiadať súd o zmenu tohto rozhodnutia.

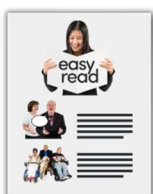

Podpora a prispôsobenie

Ľudia so zdravotným znevýhodnením musia dostať pomoc, ktorú potrebujú na pochopenie a účasť na svojich právnych prípadoch.

To zahŕňa vysvetlenie vecí spôsobom, ktorému rozumejú, poskytnutie viac času na zodpovedanie otázok a možnosť, aby mali pri sebe podpornú osobu. Táto podpora sa nazýva aj „úpravy“.

Právo na informácie

Informácie by sa mali poskytovať spôsobom, ktorý je pre osoby so zdravotným znevýhodnením ľahko zrozumiteľný.

Môže sa to uskutočniť napríklad pomocou zrozumiteľného jazyka, obrázkov alebo tlmočníkov. Je dôležité vyhnúť sa používaniu ťažkých právnických slov.

Osoby by mali byť jasne informované o svojich právach a mali by sa ich opýtať, či rozumejú tomu, čo sa deje.

Právo na právnika

Osoby so zdravotným znevýhodnením musia mať prístup k právnikovi od okamihu, keď sa dostanú do kontaktu s políciou. Ten istý právnik by mal s nimi zostať počas celého súdneho konania.

Právnicki by mali byť vyškolení, aby rozumeli potrebám ľudí so zdravotným znevýhodnením. Úlohou právnika je zabezpečiť, aby boli práva osoby chránené.

Právo byť prítomný na súdnom konaní

Osoby so zdravotným znevýhodnením majú právo byť prítomné na súde a obhajovať sa. Súd by mal zabezpečiť, aby bolo miesto prístupné a nebolo desivé. Napríklad sudca a právnicki by mohli nosiť bežné oblečenie namiesto formálnych rúch, aby sa osoba cítila pohodlnejšie.

Vypočúvanie na diaľku

Niekedy sa osoba so zdravotným znevýhodnením môže zúčastniť na súdnom pojednávaní prostredníctvom videozáznamu. Ak sa tak stane, súd by sa mal uistiť, že osoba rozumie, čo sa deje.

Vypočúvanie by malo prebiehať tak, aby bolo pre osobu jednoduché ho sledovať, s pravidelnými prestávkami a jasnými pokynmi.

Záver

Je dôležité zabezpečiť, aby sa osoby so zdravotným znevýhodnením mohli zúčastňovať na súdnych konaniach rovnako ako všetci ostatní. To znamená:

- poskytnúť im podporu, ktorú potrebujú

- zaobchádzať s nimi s rešpektom

- uistiť sa, že rozumejú tomu, čo sa deje.

Dodržiavaním týchto krokov môžeme prispieť k tomu, aby bol súdny systém spravodlivý pre všetkých.

Dokument vypracovalo Fórum pre ľudské práva.

Dokument bol upravený s podporou Inclusion Ireland.

Dokument bol vypracovaný v rámci projektu Umožnenie inklúzie a prístupu k spravodlivosti pre obžalovaných s mentálnym a psychosociálnym znevýhodnením (101056701 - ENABLE - JUST-2021-JACC).

Co-funded by the
European Union

Tento projekt je spolufinancovaný Európskou úniou. Vyjadrené názory a stanoviská sú však len názormi autora (autorov) a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie alebo Európskej komisie. Európska únia ani orgán poskytujúci granty za ne nemôžu niesť zodpovednosť.

Úplný popis projektu: <https://forumhr.eu/cs/enable-prekazky-ucasti-pachatelu-se-zdravotnim-postizenim-v-systemu-trestniho-soudnictvi/>

FORUM
Human Rights

